

Dijous, 4 d'abril de 2013
20.30 h — Sala de Concerts

11

Orquesta Sinfónica de Galicia, *In tribulatione / Ivan el Terrible*

Sergi López, narrador
Ewa Podleś, contralt
Valeriano Lanchas, baix baríton
Carles Masdeu, ràpsode *

Orfeó Català (Josep Vila i Casañas, director)
Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana
(Josep Vila i Casañas, director)
Cantaires del Cor Jove de l'Orfeó Català *
(Esteve Nabona, director)

Víctor Pablo Pérez, director

* Joan Guinjoan: *In tribulatione mea invocavi Dominum* (1987)

Programa

Palau 100

I

Joan Guinjoan (1931)

In tribulatione mea invocavi Dominum (1987)

21'

II

Serguei Prokófiev (1891-1953)

Ivan el Terrible, op. 116

85'

PRIMERA PART

1. Obertura (cor)
2. Marxa del jove Ivan (recitador)
3. Mar oceànica (contralt i cor)
4. Jo seré tsar
5. La catedral Uspiénski (Déu és Sant entre els Sants!) (cor)
6. Llarga vida al tsar (recitador, cor i baix) 2 vegades
8. El cigne
- 8A. Celebració (cor, recitador i baix)
- 8B. El cigne (cor)
7. El mendicant il·luminat
- 6A. Mar oceànica (contralt i cor)
9. Sobre els ossos dels enemics (cor)
10. Els tàtars (baix)
11. Artillers (cor)
12. Marxa cap a Kazan (cor)

SEGONA PART

13. Ivan implora als boiars (baix)
- 13A. L'estepa tàtara
15. La cançó del castor (cançó de bressol d'Efrosínia) (contralt)
14. Efrosínia i Anastàsia
16. Ivan davant la tomba d'Anastàsia (cor, baix i recitador)
17. Cor dels oprítxniks (baix)
- 17A. El jurament dels oprítxniks (cor)
18. La cançó de Fiódor Basmanov i els oprítxniks
19. La dansa dels oprítxniks
20. Final

Mecenes Protectors

Fundació
Catalunya - La Pedrera

 FUNDACIÓ PUIG

Fundación
Telefonica

nationale
suisse

Telefonica

vocento

vueling

Col·laboradors

— Aena	— Col·legi d'Enginyers de Camins, Canals i Ports	— Loteria de Catalunya
— Aenor	— Deloitte	— Mémora
— Almirall, S.A.	— El Punt Avui	— Miquel Alimentació Grup
— Autoritat Portuària de Barcelona	— Esteve	— Nestlé España, S.A.
— Bagués-Masriera Joiers	— Europa Press de Catalunya, S.A.	— RAC1/RAC105
— Basi, S.A.	— Fluidra	— Reial Automòbil Club de Catalunya
— Bodegues Sumarroca	— Fundació Castell de Peralada	— Roca Junyent, S.L.
— Canon España, S.A.	— Fundació Puigvert	— Unnim Caixa / Unnim BBVA
— Caprabo	— Hoteles Catalonia	
— Cobega	— HP	
— Col·legi de Farmacèutics de Barcelona	— La Xarxa	

Amics Benefactors: Agefred, S.A. — Ascensores Jordà, S.A. — Clos Interiors, S.L. — Eurofirms S.L.U. — Fundació Antoni Serra Santamans — Horaci Miras Giner — Quadis — Selmar, S.A. — Teatre Romea

Mecenes d'honor

Agrolimen

 euromadi

Fundació
BancSabadell

Fundació
Damm

Fundación
REPSOL

GARRIGUES

gasNatural
fenosa

HAVAS
MEDIA GROUP

ara.cat

LA VANGUARDIA

 el Periódico

EL PAÍS

Comentaris del programa

Palau 100

La primera obra religiosa de Joan Guinjoan, *In tribulatione mea invocavi Dominum*, va néixer per encàrrec de la Setmana de Música Religiosa de Conca, on fou estrenada el 13 d'abril de 1987. En aquesta ambiciosa partitura simfònicocoral, dedicada a Pietat Homs, el gran compositor català s'inspira en el text del salm 17 (18), *Gratiarum actio regis David pro salute et victoria*. “Vaig quedar seduït per les belles imatges dels versicles elegits i per la seva descripció poètica”, confessava el compositor en presentar la seva obra, tot definint-la en el seu aspecte formal com “un poema religiós, segons la mateixa estructura i el contingut del text. No obstant això, aquesta llibertat morfològica no impedeix que hi hagi un motiu que posa en evidència la imatge principal, la qual determina el títol (principi del versicle núm. 7). Es tracta d'un element característic que discorre a la part central, i serveix d'eix catalitzador entre la primera i l'última part”.

El cor hi té màxim protagonisme i Guinjoan, fascinat pel *cante jondo*, subratlla el punt culminant amb un ritme repetitiu que evoca el batec vital de la *saeta*. Músic d'escriptura refinada, àgil i precisa, fa servir, “alguns procediments propis de la fonètica (murmuri, xiuxiueig, etc.) i, a partir de la descripció apocalíptica, adquireixen un relleu més gran l'orquestra i la part recitada fins a l'últim versicle (núm. 17), on el cor recupera l'autonomia”. És, sens dubte, Guinjoan en estat pur, amb un llenguatge lliure i eclèctic sempre al servei del poder emocional de la música.

També busca la comunicació directa i la màxima intensitat dramàtica Serguei Prokófiev en *Ivan el Terrible*. Sorpren en els seus treballs amb Eisenstein la capacitat evocadora, la pintura d'ambients, la creació de climes i atmosferes en les quals brilla el seu extraordinari i refinat talent com a orquestrador. No deixa de ser curiós que, al llarg del segle XX, fins a la caiguda del règim soviètic, molts grans compositors russos trobessin refugi en la música cinematogràfica, des del mateix Prokófiev i Dmitri Xostakóvitx a Alfred Schnitke i Sofia Gubaidulina. No era un espai total de llibertat creativa, ja que tant el cinema com la música havien de complir una funció pedagògica de glorificació nacional no sempre fàcil de conciliar amb les seves pròpies ambicions musicals. No obstant això, Prokófiev va saber trobar en els temes i herois patriòtics espai suficient per enaltir l'esperit i la grandesa del poble rus.

Prokófiev admirava la gran intuïció musical d'Eisenstein, el seu respecte escrupolós al valor de la partitura i aquesta especial sintonia permet gaudir d'una música de poderosa força expressiva que no ha estat manipulada ni fragmentada a la recerca d'efectismes que atemptin contra la seva essència musical. Música i imatge, com a grans aliats, sens dubte, però música amb valor i identitat pròpia a les sales de concerts, per la capacitat descriptiva, el lirisme o l'enlluernadora màgia orquestral de Prokófiev, que s'inspira en les músiques populars lligades a noces i festes religioses per evocar les arrels de l'encantadora Anastàsia Romanovna, esposa d'Ivan IV. Sempre fidel a la gran tradició, les parts corals, de màxima brillantor, recullen l'herència de Glinka i Mussorgski. El 1948, després de la mort d'Eisenstein, Prokófiev va deixar de treballar per al cinema. Va guardar la partitura i va abandonar la idea, apuntada pel mateix cineasta, de fer una òpera sobre Ivan el Terrible. Tampoc no va salvar la música, tot atorgant-li vida concertística en forma de cantata, com va fer amb *Aleksandr Nevski*. Si avui podem gaudir d'aquesta colossal partitura és gràcies a l'apassionat esforç del director d'orquestra Abram Stasévitx, que el 1962, nou anys després de la mort de Prokófiev, va realitzar aquesta adaptació en forma d'oratori, afegint-hi els diàlegs del film. La versió es pot oferir sense aquests diàlegs (que poden desconcertar, i molt, els oïdors que no entenen el rus), o bé acudir a l'eficaç concurs d'un narrador.

Javier Pérez Senz, periodista i crític musical

Serguei M. Eisenstein i Serguei Prokófiev van col·laborar entre el 1938 i el 1944 en dues pel·lícules del primer: *Aleksandr Nevski* (1938) i *Ivan el Terrible* (1941-1944). Aquest és l'únic punt que uneix dos projectes de caire ben distint. Eisenstein sempre va expressar el seu descontentament amb *Nevski*, un film efectiu, però amb una càrrega ideològica clara en el qual no hi havia espai per a subtileses: es tractava de fer una pel·lícula de propaganda tot glorificant la Rússia eterna contra els intents expansionistes alemanys.

Ivan va ser des del principi un projecte molt més complex: Eisenstein sabia que fent una pel·lícula sobre Ivan IV, també conegut com Ivan el Terrible, els paral·lelismes amb la figura d'Stalin esdevindrien inevitables. El dictador l'havia avisat que podia presentar Ivan com a cruel “*sempre que expliqués per què havia de ser cruel*”. La primera part va ser un èxit i va rebre les felicitacions oficials. Ivan hi apareix com el monarca que, contra les objeccions de l'Església i l'aristocràcia (els boiars), lluita per aconseguir una Rússia gran i unida amb el suport incondicional del poble. Però canvis en la concepció de l'art i una mirada menys favorable van qüestionar algunes decisions de la segona part. Evidentment, la complexitat formal va confondre i va omplir de sospites l'aparell del partit, tot inquietant Stalin. El personatge d'Ivan hi apareixia com a excessiu, feble i neuròtic; la intensitat expressionista del film contribuïa a la imatge de caricatura. La segona part no es va estrenar fins al 1958, i abans de morir, Eisenstein va reconèixer que havia estat una feina suïcida.

La col·laboració amb Prokófiev va ser fructífera i intensa. El principi estètic central per a Eisenstein era el de “muntatge vertical”, segons el qual establia relacions contrapuntístiques o de subratllat entre els diversos elements del film: enquadrament, muntatge, moviments de càmera, música, decorats, vestits, to, veu. La lògica dels seus films s'acosta més a la lògica musical que no pas a la lògica purament narrativa. Això no significa que aquesta coordinació hagi de ser “literal”. Eisenstein admirava Prokófiev precisament perquè sap descriure musicalment el *significat* d'una escena. De fet, la inspiració a Prokófiev li ve de les pel·lícules de Disney, les *silly symphonies* del qual Eisenstein també admirava. Lluny de constrenyir la forma, el concepte de muntatge vertical pot produir una gran varietat de resultats. Per a *Nevski* i *Ivan*, Prokófiev va compondre una gran part de la partitura abans del rodatge, seguint les detallades discussions amb el director sobre cada escena i el paper que la música havia de tenir-hi. L'ús del muntatge vertical en *Ivan* és molt diferent: a diferència de l'èpica de *Nevski*, aquí som davant d'un drama ple d'ambivalència psicològica i ideològica.

Certament, si la forma musical més escaient com a punt de comparació en *Nevski* és la cantata de caire èpic, en el cas d'*Ivan* la comparació principal és amb l'òpera. El 1941-42 Eisenstein havia treballat en una producció teatral de *La valquíria* i mostrava cada vegada més interès per l'aproximació wagneriana. *Ivan* és, sens dubte, un dels grans intents per fer del cine un “art total”. Prokófiev el segueix en aquesta concepció i treballa a partir de motius que desenvolupa en el decurs del film. Tot en aquesta pel·lícula és intens: els enquadraments, les caracteritzacions, el joc d'ombres; tot en aquesta pel·lícula està integrat en una xarxa de rimes visuals i sonores que el converteixen en un film extraordinàriament complex. A diferència de *Nevski*, Eisenstein i Prokófiev treballen aquí a partir d'una sèrie de motius complexos associats a idees que utilitzen d'una manera recurrent per comentar l'acció.

Un cas especialment interessant de l'ús de la melodia és la “la cançó de bressol” d'Efrosínia. La cançó tracta de donar conhort al seu fill, l'infantiloide Vladímir, amb la promesa que serà tsar quan es produeixi el magnicidi d'Ivan que està planejant. Explica la història d'un castor de pell negra capturat pels caçadors amb la pell del qual es fa una capa per al nou tsar. En comptes de calmar-lo, la cançó de bressol excita i acovardeix Vladímir. Més endavant, el tema de la cançó de bressol s'escolta durant l'escena en què el sicari d'Efrosínia assassina Vladímir per error: la por del jove en la primera escena resulta premonitòria, i la cançó de bressol contribueix a la tragèdia recordant que ha estat la mare qui, sense saber-ho, ha acabat amb la seva vida. Alguns elements musicals i vocals de la cançó de bressol (l'èmfasi en el color negre) també són represos en l'escena. Atesa la relació entre música i imatge, l'extraordinària banda sonora de Prokófiev resulta menys autònoma que en el cas de *Nevski*, per bé que artísticament la seva feina aquí sigui superior.

Dr. Alberto Mira

Film Studies, Oxford Brookes University

**In tribulatione mea invocavi
Dominum**
(Salm XVII, 4-17)

(4) *Laudans invocabo Dominum: et ab inimicis meis salvus ero.*
(5) *Circumdederunt me dolores mortis: et torrentes iniquitatis conturbaverunt me.*
(6) *Dolores inferni circumdederunt me: praeoccupaverunt me laquei mortis.*
(7) *In tribulatione mea invocavi Dominum, et ad Deum meum clamavi: et exaudivit de templo sancto suo vocem meam: et clamor meus in conspectu eius, introivit in aures eius.*
(8) *Commota est, et contremuit terra: fundamenta montium conturbata sunt, et commota sunt, quoniam iratus est eis.*
(9) *Ascendit fumus in ira eius: et ignis a facie eius exarsit: carbones succensi sunt ab eo.*

(10) *Inclinavit caelos, et descendit: et caligo sub pedibus eius.*
(11) *Et ascendit super cherubim, et volavit: volavit super pennas ventorum.*
(12) *Et posuit tenebras latibulum suum, in circuitu eius tabernaculum eius: tenebrosa aqua in nubibus aeris.*
(13) *Præ fulgore in conspectu eius nubes transierunt, grando et carbones ignis.*
(14) *Et intonuit de caelo Dominus, et Altissimus dedit vocem suam: grando et carbones ignis.*
(15) *Et misit sagittas suas, et dissipavit eos: fulgura multiplicavit, et conturbavit eos.*
(16) *Et apparuerunt fontes aquarum, et revelata sunt fundamenta orbis terrarum: Ab increpatione tua Domine, ab inspiratione Spiritus iræ tuæ.*
(17) *Misit de summo, et accepit me: et assumpsit me de aquis multis..*

**En la meva tribulació vaig
invocar el Senyor**

(4) Invoco el Senyor, que és digne de ser lloiat, i seré lliure dels meus enemics.
(5) M'envoltaven els dolors de la mort, i sentia esglai dels torrents de la iniquitat.
(6) Els dolors de l'infern m'envoltaven; m'assaltaven els paranys de la mort.
(7) En la tribulació vaig invocar el Senyor, i vaig demanar socors al meu Déu.
Des del seu temple sagrat va escoltar la meua veu, i el meu clam li va arribar cor.
(8) Llavors la terra s'estremí i tremolà, cruïxiren els fonaments de les muntanyes, trontollaren quan ell es va indignar.
(9) El seu respir treia glops de fum, li eixia de la boca un foc devorador i llançava brases ardents.
(10) Decantà la volta del cel i baixà, amb una negra nuvolada sota els peus.
(11) Volava cavalcant un querubí, endut sota les ales dels vents.
(12) S'amagava en la foscor, l'envoltaven un aiguat tenebrós i espessa nuvolada.

(13) Els núvols, davant del seu esclat, es tornaven brases roents i calamarsa.
(14) El Senyor, des del cel, féu esclatar la tronada, enviant calamarsa i brases roents.

(15) Els dispersava enviant sagetes, i els feia embogir fulminats pels seus llamps.
(16) Llavors va aparèixer el fons del mar, els fonaments de la terra restaren descoberts, en sentir la imprecació del Senyor i el bufec irat del seu respir.
(17) Des de dalt, allargà la mà i m'agafà, i em tragué fora de l'aiguat.

Serguei Prokófiev (1891-1953): *Ivan el Terrible*, op. 116

Campanes

Narrador

“Un tsar naixerà entre vosaltres, i tindrà dues dents, amb una se'ns menjarà i amb una altra se us menjarà.” Som a l'any 1530. És un moment de defallença. Des de dalt del seu bastió, a Flandes, Carles V imposa la seva voluntat de ferro sobre el Sacre Imperi Romanogermànic. A Espanya, l'ombra verinosa de Felip II ben aviat s'estendrà com una mortalla sobre aquest país banyat pel sol. Hàbil com una aranya, la reina Caterina de Mèdici teixeix les seves xarxes des del seu palau de França, i a Anglaterra són esmicolades seguint les ordres d'Enric Tudor les agradables imatges de Crist tallades amb amor damunt la pedra vella, en nom de la Reforma. És l'època de la matança de Sant Bartomeu. I és l'època de la Inquisició, que ho malmet tot per allà on passa, en una paròdia de justícia. En aquesta època terrible i ombrívola, a l'altra punta del món neix un nen, un nen que desconeix tot el que l'espera; desconeix que un dia haurà de pujar al tron del Gran Ducat de Moscou. No sap que ell esdevindrà el primer tsar i autòcrata de totes les Rússies. Ivan Vassílievitx! Ivan Grozni! Ivan el Terrible!

OBERTURA

Cor

Un núvol negre es congria,
l'alba s'amara de sang vermella.
És la traïció pèrfida dels boiars.
Comença la guerra contra el poder del tsar.
Un núvol negre es congria,
l'alba s'amara de sang vermella.
La traïció pèrfida dels boiars,
que combatrà contra el poder del tsar.

Narrador

Als deu anys, Ivan, que es va quedar orfe de pare amb només tres, que va veure morir la seva mare, enverinada pels boiars abans de fer-ne vuit, que el seu millor amic va ser detingut i assassinat davant els seus ulls, passa hores i hores entre llibres d'història i religió, i es creu descendent directe del Tron de David. El noi s'entreté en la seva solitud arrencant les ales de belles papallones de colors.

LA MARXA DEL JOVE IVAN

Narrador

Als 14 anys la joventut d’Ivan contrasta amb les arrugues i barbes blanques dels rostres que l’envolten, i que l’obliguen a presidir recepcions oficials i a discutir afers d’Estat. Hem de pagar tribut a la Lliga Hanseàtica de Nacions o bé al Regne de Lituània? Les temudes visites del príncep Xouiski, el boiar que va ordenar la mort de la seva mare. El terra que trepitja Ivan tremola amb l’amenaça dels boiars. Entre recepció i recepció, el noi, consumit per l’odi, estimba gossos des de dalt de la muralla del palau i observa captivat les convulsions desesperades dels animals mentre agonitzen. Al seu interior el dimoni sura com una ombra apocalíptica, un àngel de còlera amb ales que omplen l’oceà de la seva desesperació.

L’OCEÀ

Mezzosoprano

Mar oceànica, mar blava,
majestuosa mar blava,
t’estens fins als núvols,
les teves onades trenquen a prop del sol llunyà.

Cor

A les teves ribes s’enlairen les ciutats,
les nostres antigues ciutats,

Cor i mezzosoprano

presoneres d’enemics vils.

Cor

Mar oceànica, mar blava,
mar blava, mar de Rússia!

Ivan

No, príncep Xouiski!
No pagaré cap tribut a cap ésser vivent!
Alliberaré aquestes platges!
D’una vegada per totes, Moscou recuperarà aquestes terres perdudes.
No toleraré més la vostra tirania i la vostra cobdícia.
Us heu enriquit per la injustícia i heu esclafat el poble.
I m’ofegueu!
Oh, jutges corruptes!
Com podeu justificar els vostres actes abominables?
No veieu les llàgrimes que heu causat i la sang que heu vessat?
No teniu por del judici diví? Prou!
A partir d’ara jo seré el vostre jutge! Regnaré!
Jo, Ivan Vassílievitx! Jo seré el tsar!

Narrador

La catedral de l’Assumpció està preparada per a la coronació.
Moscou sencer espera amb delit.
El dia de la coronació ha arribat!

Cor

Déu és Sant entre els Sants, Déu d’Israel!
Déu és Sant!

Narrador

La missa ha acabat i Ivan s’adreça vers el tron d’or. Aquí el patriarca de Moscou li dona la creu de joies, l’orbe i el ceptre, el sant Barma i la creu del Monòmac. Ivan, en el silenci de la catedral, es posa la corona al cap.
“Ivan, per la gràcia de Déu, tsar i autòcrata de totes les Rússies!
Que el teu regne sigui sempre un regne de dret i de virtut!
Mostra la teva cara somrient als qui et siguin fidels i agressiva als qui et traeixin!”

Cor

Per molts anys, per molts anys!...

Narrador

Ivan parla per primer cop davant el poble:

Ivan

Juro que a partir d’avui s’acabaran totes les injustícies que heu patit sota el jou dels boiars.
Recuperarem les ciutats perdudes perquè Rússia torni a ser nostra. I amb aquest fi establiré una Armada permanent. Aquells que no prenguin part d’aquesta Armada, contribuiran econòmicament a mantenir-la. De la mateixa manera, els monestirs hauran de compartir els seus tresors per mantenir una Rússia més forta i poderosa. Els homes de Déu ens van ser donats per Déu.
Us prego que tingueu confiança en Nós, el vostre tsar.
Santa creu del Monòmac, jo t’abraço.

Cor

Per molts anys, per molts anys!...

Narrador

Ivan anuncia la seva intenció de casar-se. Una proclama és tramesa a tots els racons del país ordenant que totes les joves es presentin a palau. Allà hi ha habitacions privades que garanteixen la comoditat d’aquesta honesta assemblea d’innocents. Però ni tan sols aquí poden fugir de l’esguard del tsar, que, d’amagat i sotjant per un esclat del mur observa cadascuna de les noies buscant la perfecció. Una processó de bellesa incomparable es mou per dins de les sales closes. Totes vestides de blanc, les més belles joves de tot Rússia esperen la decisió del tsar.

Cor

Portes, obriu-vos.
Portes, obriu-vos.
Obriu-vos de bat a bat,
obriu-vos, grans portes,
obriu-vos de bat a bat!
Neda un cigne blanc,
un cigne blanc i desitjat.
Neda un cigne blanc,
un cigne que resplendeix amb la seva corona de matrimoni.
El tsar es passeja per la ciutat,
hi busca una esposa,
espia les cases, les cases dels boiars,
i troba per a ell un cigne blanc.
Obriu-vos grans portes,
obriu-vos grans portes!

Narrador

Hi ha un rostre en particular, una cara amb un encís especial.
Ivan espera i segons el que estableix la tradició deixa caure el seu mocador de seda per indicar la seva tria: l’adorable Anastàsia Romanovna.

HIMNE DE NOCES

Cor

Damunt el cim s’enfilen les alzines,
damunt les alzines, hi descansen les tórtores.
Liu-li, liu-li!
–parlen entre elles–.
Lloen els mèrits del jove valerós.
El tsar Ivan és el seu nom.
Vassilievitx és el seu cognom.
Liu-li, liu-li, liu-li!

Narrador

El dia de les noccs ha arribat.
A la catedral de l’Anunciació damunt una catifa vermella Ivan i Anastàsia són davant per davant.
El patriarca de Moscou es gira cap a ells: “Avui, segons el Ministeri de l’Església, heu quedat units per sempre.
Mon senyor, estimeu i respecteu la vostre muller!
I vós, tsarina, si estimeu Déu, obeïu-lo.
I veureu la ciutat santa de Jerusalem complint els manaments divins i gaudireu de la pau d’Israel.
Camineu a partir d’avui com a marit i muller”.

Cor

Portes, obriu-vos!
Portes, obriu-vos!

Obriu-vos de bat a bat!, etc.

Narrador

És un moment de festa i diversió. El tsar, joiós, ofereix presents, tant als boiars com als prelats: pells de marts, robes guarnides, brocats, bosses de diners i copes d’or.
Però mentre s’esdevé la festa, lluny d’allà, a l’altra banda de la ciutat, a l’església de l’Exaltació de la Creu, una petita espelma es decanta i cau. En només un moment les flames s’escampen i el que havia començat com un petit foc, símbol de la puresa d’esperit, esdevé un monstre que s’empassa tot el que troba al seu pas i envolta els murs del Kremlin. A dins, la festa continua i els convidats mengen a cor què vols, tot donant llibertat absoluta al desig. La il·luminació de la sala ja no prové de les petites espelmes enceses, sinó de les grans flamarades de l’exterior. I en el moment en què els comuns es troben amb les copes enlairades per brindar, esclaten les finestres del palau. Tots els rostres es giren cap a l’Oest, vers la llum Infernal! I una veu crida: “*Tot Moscou està en flames. El tsar està embruixat! Déu ens castiga amb el seu foc celeste!*”

Narrador

Cap a les tres de la matinada el foc comença a minvar. L’escena de devastació és amarga. Els bells edificis i monuments de la ciutat ara només són runes que fumegen. On famílies senceres havien treballat incansablement, semblant la terra, cuidant els boscos i els conreus, només hi resta un desert carbonitzat, en què els arbres només apareixen com a esquelets negres. Centenars d’homes, de dones i nens han perdut la vida amb les flames.
A l’alba, Ivan contempla l’escena amb desesperació.

L’OCEÀ

Mezzosoprano

Plenes d’enemics malvats!

Mezzosoprano i cor

Mar oceànica, mar blava,
mar blava, mar de Rússia!

Ivan

Entre nosaltres i la mar Bàltica hi ha Lituània. Entre Moscou i la mar Càspia regnen els detestables tàtars des de la seva fortalesa de Kazan. Hi anirem per destruir i sotmetre aquests infidels. Déu ens ha enviat grans focs i el terror s’ha ensenyorit de la meua ànima, però ara m’empeny un gran foc religiós. Alça el cap, poble meu, i aixeca’t amb força eterna!
Crida ben fort al Senyor, perquè Ell serà la nostra roca i la nostra fortalesa!

DAMUNT ELS CADÀVERS DE L'ENEMIC

Cor

Damunt els cadàvers de l'enemic,
damunt les terres arrasades pel foc,
un mateix esperit de combat uneix Rússia!

Ivan

Les forces tàtares han començat a envair-nos.
Com uns gossos pudents devoren la substància de la nostra
terra.

ELS TÀTARS

Ivan

Triomfarem sobre els dimonis tàtars. Enlaireu els vostres
canons! Colpegeu el metall! Esmoleu les vostres espases! Greixeu
amb sèu els carros! Els demostrarem la nostra fúria! Som-hi,
exterminem-los!
Cap a Kazan!

ELS ARTILLERS

Cor

Forgeu canons de ferro, artillers,
i arcabussos ben forts, artillers!
I els germans dels canons seran, artillers,
les piques, els sabres punxeguts, canoners, canoners!
Sabres esmolats seran els aliats fidels per als canons,
artillers!
Prepareu els canons del tsar, artillers!
Llanceu els carros armats contra les muralles! Artillers!
Artillers! Artillers!, etc.
Contra les muralles de Kazan, artillers!
Valents joves de Moscou, artillers, artillers!
És llarg el camí de l'estepa tàtara.
La tasca és dura, la tasca és per al tsar.
És llarg el camí de l'estepa tàtara.
Prepareu els canons del tsar, artillers!, etc.

Narrador

El camí serà difícil, Ivan, i el dia, llarg. L'estepa russa és grisa i
desolada. Mentre avances feixugament, en els moments
de cansament extrem i de solitud infinita, pensaràs en la llar.
El 18 d'agost Ivan va arribar a la riba del Volga i al migdia de
l'endemà la seva Armada de cent mil homes va travessar-ne el curs. Aquella
mateixa nit, després de dos llargs mesos de marxa, havia
arribat a les muralles de Kazan.

MARXA CAP A KAZAN

Narrador

Plou a gavadals, els rius s'han sortit de mare i les
terres baixes esdevenen llacs, però la distància que separa
l'Armada d'Ivan de les muralles de Kazan és de set llegües i un
goig inesperat comença a recórrer pels rengles dels armats.
El redoblament del Gran Tambor de Guerra comença a sonar i anima
els homes, que tenien els braços paralitzats de cansament per
l'esforç herculi que havien fet.
La poderosa maquinària de guerra s'acosta a la seva destinació maleïda,
lentament, per un feixuc camí ple de fang.
Finalment arriben al lloc.

Narrador

*El cel està net. Ivan contempla la nit estelada,
pot veure a l'Est la ciutat fortificada de Kazan que s'enlaira
cap al cel com una ombra amenaçadora.*

Cor

Oh, tu, pena, pena amarga,
estepa tàtara,
tasca dura, tasca que nosaltres emprenem per al tsar!
Oh, tu, pena, etc.

Narrador

Amb els seus minarets, torres i merlets, la fortalesa sembla el palau
d'un conte de fades.
Durant tota la nit Ivan resa per la seva muller, Anastàsia, pels seus
soldats i per tot Rússia.
Per últim, contempla una vegada més la silueta de Kazan:

Ivan

Oh, ciutat pacífica, descansa en pau, dorm tranquil·la, la teva pau
acabarà ben aviat!
Ben aviat arribarà l'alba i la crida per la batalla.

LA BATALLA (Campanes)

Narrador

Ivan torna triomfal a Moscou.
A l'alegria del seu triomf, s'hi afegeix saber que Anastàsia
ha tingut un fill, Dmitri.
Rússia ho celebra amb festes durant tot l'hivern.
El jou tàtar que havia oprimint el poble durant 250
anys havia estat vençut. Ivan és immortal.
Però aquest gaudi no durarà gaire temps.

IVAN IMPLORA ALS BOIARS

Narrador

Al bell mig més cru de l'hivern, una pudor fastigosa i ulcerosa colpeja Nóvgorod i Pskov i se n'endú més de mig milió d'ànimes.

Alhora, Ivan, al zenit de la seva glòria, és atacat per una malaltia terrible.

Sembla que l'hora d'Ivan ha arribat.

Amb l'esguard perdut arran de la febre, vol aprofitar els darrers moments per assegurar que el seu fill Dmitri el succeirà. Té por que els boiars tornin a recuperar el poder i els convoca a la seva habitació perquè jurin lleialtat al seu fill.

Ivan

Ben aviat les tenebres penetraran dins la meva ànima...

Boiars, heu de jurar ara sobre la creu...

en favor de Dmitri, el meu fill, l'hereu legítim...

Abraceu la creu i jureu lleialtat al meu fill!...

A Dmitri!

No ho feu per mi, ni pel meu fill...

Feu-ho per Rússia!

Us ho demano!

Ivan Xouiski!

Piotr Sxeniàtov!

Simon Rostovski!

Ivan Ivànovitx!

Turunta! Pronski!

Nemoi! Obolenski!

Kourletov!

Per què no parreu?

Jureu ara!

Sigueu maleïts per sempre!

Maleïts per sempre!

L'ESTEPA TÀTARA

Narrador

Durant set dies Ivan lluita amb la mort i al matí del vuitè, miraculosament, la febre desapareix.

En la malaltia d'Ivan, els boiars han cregut

que ell moriria aviat i que tot el poder passaria a mans de la

seva muller Anastàsia. Això no ho poden permetre. A la

punta de la fletxa enverinada que tiraran contra Ivan hi ha

Efrosínia, una cosina d'Ivan. Batejada princesa

Kovanskaia, Efrosínia té grans plans per al seu propi fill,

Vladímir. Ella ha somniat una i mil vegades veure el seu fill coronat com a tsar.

LA CANÇÓ DEL CASTOR (Cançó de bressol d'Efrosínia)

Mezzosoprano

Al riu, al riu glaçat,

al Moskva,

es banya un castor negre.

No es renta bé, s'enfanga.

Després el castor puja dalt del turó,

a l'alt turó de la capital.

S'eixuga, s'espolsa,

es mira, es contempla a ell mateix,

però... qui s'hi acosta buscant alguna cosa?

Els caçadors xiulen,

busquen el castor negre,

els caçadors corren,

busquen el castor negre.

Volen matar el castor, volen espellifar-lo,

volen fer-ne un mantó de pell de guineu

guarnit amb un coll de castor

per revestir el tsar Vladímir.

EFROSÍNIA I ANASTÀSIA

Narrador

El Kremlin dorm; la llum de la lluna amb els seus tons argentats

il·lumina les teulades. Res no destorba la pau d'aquesta nit. Tot resta en calma.

En algun lloc, dins de les parets del Kremlin, un

cos travessa en silenci els passadissos. És Efrosínia.

Va cap a l'avantcambra de la bella Anastàsia i hi deixa

amb suavitat, amb la cura d'un amant, uns vidres blancs dins

la copa d'Anastàsia, la mateixa copa que Ivan li va regalar el

dia de les nocces; de la mateixa manera que hi ha entrat, desapareix i

torna a la seva cambra.

Oh, bella Anastàsia! La terra gira, els planetes segueixen l'òrbita

dels seus destins. Un feix de llum il·lumina la cara d'Anastàsia. Ell

s'aixeca; per por de poder despertar el seu espòs no encén l'espelma.

Va cap a l'avantcambra, té set... beu...

Tan bella en la mort com ho va ser en vida, Anastàsia dorm

per sempre.

Durant tres dies Ivan no es va moure del seu costat.

IVAN DAVANT LA TOMBA D'ANASTÀSIA

Cor

Ara restem a mercè

de senyors sense llei, de renegats odiosos,

en mans d'un tsar il·legítim,

el més terrible del món.

Ivan

La gespa es vincla de dolor i l'arbre es blega fins al terra
pel pes de la desgràcia.
Ara ella descansa en pau; vola estimada meva i arriba a nous
prats on jo un dia pugui trobar-te.
Tan equivocacat estava?
És això un càstig de Déu?
Salva'm, Senyor, d'aquestes aigües que ofeguen la meva ànima.
Ploro, tot reprimint la meva ànima, però la tempesta m'empaita per
tots costats.
Kourbski, amic meu, m'has traït.
Per què, Andrei, per què?
Què volies?
Era la meva corona el que buscaves?
Els boiars burxen el poble en contra meu.
La calúmnia m'ha trencat el cor.
He buscat compassió i no l'he trobada.
Prou!
El tsar de Rússia no serà vençut!
Em venjaré!

COR DELS OPRÍTXNIKS

Ivan

Venjaré la seva mort. La mort de la meva estimada!
Me n'aniré a Aleksandrov. Allà, a l'exili, m'envoltaré de nous
homes; aplegaré la meva guàrdia d'oprítxniks com un anell de
ferro amb esmolades punxes i Ivan al seu centre.
Renunciaran al que més s'estimen: al seu nom, a les seves mullers,
als seus fills, i tot això per poder servir únicament la voluntat del tsar.
Mai més no tornaré a Moscou com a soldat.
Els meus oprítxniks aniran vestits amb les robes negres d'un orde
de monestir.
I jo seré el seu abat de ferro.
No tornaré a Moscou fins que el poble cridi el meu nom.
Han de demanar i pregar que torni.

Cor

Davant de Déu faig un ferm jurament
un jurament solemne, un jurament terrible.
Davant de Déu faig un jurament terrible:
servir el tsar de Rússia com un gos,
netejar les ciutats i els pobles,
trencar les dents als malfactors,
matar per ordre del tsar,
per la grandesa de Rússia.
Davant de Déu faig el jurament solemne:
executar, per a Rússia, la voluntat del tsar,
destruir els cruels enemics de totes les Rússies,
xopar la terra amb aquesta sang culpable,

sufocar les revoltes amb foc,
colpejar la traïció amb l'espasa,
sense excloure'm a mi ni els altres,
per servir el totpoderós Regne de Rússia.
Senyor, salva el teu poble!
Si alguna vegada trenco aquest terrible jurament,
que els meus germans oprítxniks em foradin
sense pietat amb els seus ganivets i punyals!
Que em sobrevinguin els càstigs mortals,
la vergonya i els patiments de l'infern!
Que la meva mare, la terra humida, em rebutgi!
Senyor, salva el teu poble!
Davant de Déu faig aquest terrible jurament
fins a la fi dels temps,
tant a la terra com al cel,
per a la grandesa del Regne de Rússia.
Que aquest jurament no es trenqui
pels segles dels segles!
Que el nostre senyor Ivan Vassílievitx aconseguixi la victòria!
Ell anorreará l'enemic.
Que el nostre senyor Ivan Vassílievitx aconseguixi la victòria!
Sagrat sigui aquest jurament pels segles dels segles. Amén.
Ell anorreará l'enemic amb la creu.
Senyor, salva el teu poble!
Que el nostre senyor Ivan Vassílievitx aconseguixi moltes victòries!

Narrador

A unes cent vint llegües de Moscou, instal·lat a la ciutat
d'Aleksandrov i envoltat dels seus sis mil oprítxniks, Ivan enllesteix la
seva venjança.
Arriba un missatger. Els boiars, aprofitant la seva absència de
Moscou, ja planegen usurpar el poder i destituir-lo del tron. Ivan
dubta. S'ha de quedar a Aleksandrov preparant la seva venjança o
tornar a Moscou per protegir la seva corona? No, amb la traïció que
l'envolta pertot arreu ell només confia en el poble. És el poble
qui ha de demanar que torni. Ivan ha ordenat que s'organitzi
una festa colossal. Els seus homes són joves molt vigorosos,
necessiten diversió. Mentre Ivan espera i pensa, immers
en una gran indecisió, les veus criden i canten i els talons
dels ballarins oprítxniks colpegen amb un frenesí salvatge el terra rus.

CANÇÓ DE FIÓDOR BASMANOV I ELS OPRÍTXNIKS

Fiódor

Els hostes van
entrar al pati dels boiars!

Cor

Al pati!

Fiódor

I van deixar caure les destrals
sobre els boiars.

Cor

Les destrals.

Fiódor i cor

Som-hi, som-hi, vinga!
Parla, parla,
parla, castiga,
parla i castiga.

Fiódor

Talla’ls amb les destrals!
Ei! Crema’ls! Crema’ls! Crema’ls! Crema’ls!

Cor

Crema’ls, crema’ls, crema’ls, crema’ls a tots!
Crema’ls, crema’ls, etc.

Fiódor

Ha esbotzat les portes en dues.

Cor

En dues.

Fiódor

Les copes d’or van de mà en mà.

Fiódor i cor

Som-hi, som-hi, vinga!
Parla, parla,
parla, castiga,
parla i castiga.

Fiódor

Talla’ls amb les destrals!

Fiódor

Amb quina borratxera tornen els hostes a casa.

Cor

Sí, a casa.

Fiódor

Al seu pas han deixat cremant
la casa dels boiars.

Cor

Sí, l’han cremada.

Fiódor i cor

Som-hi, som-hi, vinga!
Parla, parla,
parla, castiga,
parla i castiga.

Fiódor

Talla’ls amb les destrals!

LA DANSA DELS OPRÍXTNIKS

Narrador

Deixant enrere el soroll i el frenesí de la festa, Ivan va cap a les
muralls de la fortalesa i mira cap al Sud, cap a Moscou.

Ivan

Oh, poble rus, plora a la nit, perquè el vent transporti
el teu plany, plora a la nit perquè jo pugui escoltar-te
i tornar!

FINAL

Cor

Torna, torna!
El nostre tsar!

Ivan

He escoltat els vostres planys!
Lloeu el Senyor! Lloeu-lo al seu santuari!
Lloeu-lo al firmament del seu poder!
Lloeu-lo a cor!
Lloeu-lo amb timbals i trompetes, amb danses i flautes!
Tot allò que respiri, que lloï Déu!
Ara les meves mans estan lliures!
Els vostres planys les han alliberades.
Des d’aquest moment l’espasa de la justícia s’enlairarà.
Rússia s’uneix en un mateix esperit de combat!

Cor

Damunt els cadàvers de l’enemic,
damunt les terres arrasades pel foc,
un mateix esperit de combat ja uneix Rússia!

Discografia

J. Guinjoan: *In tribulatione mea invocavi Dominum*

No hi ha constància de cap enregistrament comercial

S. Prokófiev: *Ivan el Terrible*

Irina Arkhipova, mezzosoprano. Anatoli Mokrenko, baríton. Boris Morgunov, narrador. Ambrosian Chorus. Philharmonia Orchestra. Riccardo Muti, director. EMI.

Liubov Sokolova, mezzosoprano. Nikolai Putilin, baríton. Cor del Teatre Mariinski. Orquestra Filharmònica de Rotterdam. Valery Gergiev, director. Philips.

Linda Finnie, contralt. Nikita Storoyov, baix baríton. Cor Philharmonia. The Philharmonia. Neeme Järvi, director. Chandos.

Tamara Siniavskaia, mezzosoprano. Wolfgang Brendel, baríton. Serguei Iurski, narrador. Cor de la Ràdio Danesa. Orquestra Simfònica de la Ràdio de Frankfurt. Dmitri Kitaenko, director. RCA.

Ainhoa Zubillaga, mezzosoprano. Aleg Lukankin, baríton. Juan Echanove, narrador. Coro y Orquesta Sinfónica de la RTVE. José Antonio Sainz Alfaro, director. RTVE Música.

Irina Txistiakova, contralt. Dmitri Stepànovitx, baix baríton. Capella Estatal de Yurlov. Cor Vesna, Orquestra Simfònica Txaikovski. Vladimir Fedoseiev. Nimbus.

Selecció a càrrec de *Javier Pérez Senz*, periodista i crític musical

Biografies

Palau 100

Ewa Podleś, *contralt*

És reconeguda per la crítica internacional com la contralt més autèntica de la seva generació pel color de la seva veu, la seva extensa tessitura i les agilitats. Artista versàtil, posseeix un extens repertori que abasta des del Barroc fins a la música actual i que ha interpretat als escenaris més prestigiosos del món: La Scala, Metropolitan, Covent Garden, Théâtre du Châtelet de París, Deutsche Oper de Berlín, Gran Teatre del Liceu, Teatro Real de Madrid, Carnegie Hall, Lincoln Center, Royal Festival Hall, Wigmore Hall, Théâtre des Champs Elysées, Filharmonia Nacional de Varsòvia, etc.

Entre el més destacat del 2009 al 2011 s'inclouen actuacions a l'Òpera Nacional de Varsòvia (*Clitemnestra*, *Elektra* d'Strauss), al MET (*La Cieca*, *La Gioconda* de Ponchielli), Òpera de San Francisco (*Zia Principessa*, *Suor Angelica* de Puccini), Boston Lyric Opera (el rol protagonista de *Tancredi* de Rossini), Òpera de Bilbao (*Mrs. Quickly*, *Falstaff* de Verdi), Gran Teatre del Liceu (comtessa de *Pique Dame* de Txaikovski), RAI de Torí (*L'enfant et les sortilèges* de Ravel), Opéra Comique de París i Covent Garden (*Madame de l'Haltière*, a *Cendrillon* de Massenet), Wigmore Hall de Londres (recitals amb Garrick Ohlsson), festivals de Pesaro, Sant Sebastià i Schleswig-Holstein.

Ewa Podleś té una extensa discografia per a segells com DUX i Deutsche Grammophon. Molts dels seus enregistraments en CD i DVD han rebut premis importants: Premi de The American Music Critics, Disc de l'Any 1996, The Performance Today Awards 1997, Premi de la Nouvelle Académie du Disque 1994, Preis der Deutschen Schallplatten Kritik 1996, Diapason d'Or 1998 per *Armida* de Gluck i *Ariodante* de Händel (DGG Archiv), Grand Prix de l'Académie Française du Disque 2000, etc.

També ha estat guardonada amb premis i distincions especials: Daura Mavor Moore Award pel rol protagonista de *Giulio Cesare* de Händel a Toronto, Andrzej Hiolski Award, com a protagonista de *Tancredi* de Rossini a Varsòvia, Medalla de la Fundació Kosciuszko, en reconeixement de servei distingit a Polònia, i la Medalla al Mèrit pel foment de la cultura russa que li va atorgar V. Putin. El 2004 va ser guardonada amb l'Orde de Polònia Restituta, una de les més altes distincions de Polònia.

Ewa Podleś ha estat inclosa en la llista de les deu millors veus de la primera dècada del segle XXI per la revista «Classic FM». També han inclòs el seu nom en el grup exclusiu de 100 Llegendes d'Òpera de la segona meitat del segle XX.

Ewa Podleś va estudiar cant amb la professora Alina Bolechowska a l'Acadèmia de Música F. Chopin de Varsòvia. Va ser guanyadora de nombrosos concursos internacionals, entre els quals el Concurs Txaikovski de Moscou. Va néixer a Varsòvia, ciutat on resideix.

@Carles Castro

Sergi López, *narrador*

Va néixer el 22 de desembre de 1965 a Vilanova i la Geltrú. Actor català, Sergi López i Ayats va deixar Vilanova i la Geltrú –ciutat on va estudiar interpretació al Teatre del Tret i acrobàcia a El Timbal– i el 1990 es traslladà a França per estudiar a l'Escola Internacional de Teatre de Jacques Lecoq.

Va entrar al món del teatre l'any 1986, amb l'espectacle *Brams o la kumèdia dels horrors* com a coautor, codirector i actor, juntament amb Toni Albà. El 1991 fa de pallasso a l'espectacle de circ de carrer *Malakas* d'Escarlata Circus. Dos anys més tard va rebre el Premi de la Crítica de Barcelona per l'espectacle *Fins al fons*, també sota la direcció de Toni Albà. El 1996 va estrenar a la Sala Villarroel de Barcelona *Lisistrata* d'Aristòfanes sota la direcció d'Àngel Alonso. Dintre del Festival Temporada Alta de Girona va estrenar el monòleg *Non Solum*, dirigit per Jorge Picó (2005) i l'espectacle de creació *Livingstone* d'ell mateix i Jorge Picó (2012).

Té una filmografia de més de mig centenar de pel·lícules. Va començar a destacar en el cinema amb el director Manuel Poirier, amb qui va debutar interpretant un emigrant espanyol a França en *La petite amie d'Antonio* (1992). Amb Poirier ha coincidit en múltiples ocasions durant la seva trajectòria professional, entre les quals *À la campagne* (1995), *Marion* (1997), *Western* (1997, nominada al premi Cèsar al millor actor promesa, i premi del jurat a la secció oficial de Canes).

Gràcies al seu protagonisme en *Harry, un amigo que os quiere* (2000), Sergi López continua acumulant reconeixements: Cèsar al millor actor protagonista i el guardó al millor intèrpret masculí europeu de l'any. Altres títols de la seva filmografia són: *Lisboa* (1997) d'Antonio Hernández, *Une Liaison Pornographique* (1999), *El cielo abierto* (2000) de Miguel Albadalejo, *Dirty Pretty Things* (2002), thriller realitzat pel britànic Stephen Frears o *Chemins de Traverse* (2004) de Manuel Poirier.

També ha treballat amb els directors de cinema Dominik Moll, Ventura Pons, Stephen Frears, Guillermo del Toro, Marc Recha, Isabel Coixet, Agustí Villaronga o François Ozón, entre d'altres.

Valeriano Lanchas, baix baríton

Valeriano Lanchas va néixer a Bogotà (Colòmbia) el 1976. Va estudiar al Curtis Institute of Music de Filadèlfia amb Armin Boyajian i va formar part del programa de joves cantants de la Washington National Opera per invitació de Plácido Domingo.

És guanyador dels concursos Operalia 2001, de la V Pavarotti International Voice Competition 1995, dels premis Toti Dal Monte 2004 i de la Licia Albanese-Puccini Foundation de Nova York 2001. El 2005 va ser nomenat Artista de l'Any per la Washington National Opera.

Ha cantat els rols de Don Magnifico (*La Cenerentola*) a Santiago de Xile i a Washington, on va debutar com a Neptú (*Idomeneo*) al costat de Plácido Domingo i Anna Netrebko, Dulcamara (*L'elisir d'amore*) a Washington i Montpeller, Bartolo (*Il barbiere di Siviglia*) a Treviso i a Quito, el sagristà (*Tosca*) a Washington al costat de Joan Pons, Haly (*L'italiana in Algeri*) a Washington al costat de Juan Diego Flórez i Olga Borodina, i Taddeo (de la mateixa òpera) al New Jersey Opera Festival.

Va debutar al Gran Teatre del Liceu el 2006 en una gala mozartiana i aquest mateix any va interpretar Simone (*Gianni Schicchi*) a Washington, alhora que va fer de *cover* de Samuel Ramey en el paper protagonista de la mateixa òpera. Ha actuat en la producció d'Emilio Sagi de *Luisa Fernanda* a Washington i Los Angeles, sempre al costat de Plácido Domingo.

Va fer el seu debut internacional com a carceller (*Tosca*) a Filadèlfia al costat de Luciano Pavarotti el 1996. Ha ofert recitals a Bogotà, Montevideo, Nova York, París, Madrid, Lisboa i Brussel·les, entre altres ciutats.

Entre els seus enregistraments figura la *Messa da Requiem* de Verdi per al segell MTM i un àlbum de cançons colombianes amb banda de jazz al costat d'Oscar Acevedo.

Recentment ha fet de sagristà en la producció de *Tosca* del Teatro Real de Madrid i a l'Òpera de Washington, i entre els seus propers compromisos destaquen els papers de Don Magnifico (*La Cenerentola*) i sagristà (*Tosca*) al Palau dels Arts Reina Sofia de València i *La Bohème* al Gran Teatre del Liceu de Barcelona.

Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana

El Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana és un dels cors professionals més prestigiosos de l'Estat espanyol. Va ser creat per l'Orfeó Català l'any 1990 amb la missió de difondre la música coral universal, promoure la recuperació del patrimoni musical català i fomentar la nova creació. Jordi Casas i Bayer en fou el director durant els primers 21 anys. Des del setembre de 2011, Josep Vila i Casañas n'és el director titular.

La seva versatilitat artística ha estat, des del principi, un dels valors més unànimement avaluats. El seu repertori inclou autors d'èpoques diverses, des del Renaixement fins al segle XXI, i abasta formats com la música *a cappella* i les obres coral-orquestrals i operístiques, essent l'estrena d'obres de compositors actuals una de les seves prioritats. El rigor estilístic i la riquesa interpretativa de les seves versions li van valer el Premi Nacional de Música de la Generalitat de Catalunya i el portaren, des de molt aviat, a col·laborar amb prestigioses orquestres nacionals i internacionals. La qualitat individual de cadascun dels components, als quals s'exigeix un altíssim nivell vocal i artístic, aporta al grup un potencial que l'ha fet capaç de travessar fronteres i esdevenir un referent internacional.

El Cor de Cambra ha actuat sota la batuta de molts dels directors més destacats del panorama nacional i internacional, com Rinaldo Alessandrini, Harry Bicket, Bertrand de Billy, Frans Brüggen, Harry Christophers, Sir Colin Davis, Paul Dombrecht, Pablo Heras-Casado, Christopher Hogwood, Mariss Jansons, Sigiswald Kuijken, Gustav Leonhardt, Jesús López Cobos, Sir Neville Marriner, Salvador Mas, Víctor Pablo Pérez, Josep Pons, Helmuth Rilling, Antoni Ros Marbà, Jordi Savall o Sebastian Weigle, entre d'altres.

Entre les seves actuacions recents destaca la interpretació de la *Segona Simfonia* de Mahler al costat de la Pittsburgh Symphony Orchestra sota la direcció de Manfred Honeck (Palau 100 i Cicle Ibermúsica) i d'*El Messies* de Händel amb Jean-Christophe Spinosi i l'Ensemble Matheus a Palau 100. També ha col·laborat enguany amb el grup instrumental Il Fondamento sota la batuta de Paul Dombrecht amb concerts a Varsòvia i al Festival de Música Religiosa de Conca.

Les properes cites més destacades són l'actuació al Festival Händel de Halle i, el juny del 2013, els concerts a la Konzerthaus de Viena juntament amb la Wiener Symphoniker per interpretar els *Gurrelieder* de Schönberg sota la direcció de Kent Nagano. L'1 de juliol la formació actuarà amb la Filharmònica de Berlín, sota la batuta de Sir Simon Rattle, per interpretar el *Requiem* de Fauré en el concert inaugural de la temporada 2013-14 de Palau 100.

El Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana rep el suport del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana. Des de l'any 2012, la formació és membre de The European Network for Professional Chamber Choirs (TENSO). Ha enregistrat per a diversos segells discogràfics, ràdios i televisions.

Membre de:

Orfeó Català

L'Orfeó Català, un dels cors amateurs de referència de Catalunya i l'Estat espanyol, va ser fundat l'any 1891 per Lluís Millet i Amadeu Vives amb l'objectiu de difondre el repertori coral català i universal i de vetllar per l'excel·lència artística de les seves interpretacions. Aquests valors fundacionals han marcat la seva trajectòria fins a l'actualitat. L'Orfeó Català té la seva seu al Palau de la Música Catalana, un edifici Patrimoni de la Humanitat i icona del Modernisme català que va ser construït entre els anys 1905 i 1908.

L'empremta del fundador, Lluís Millet, va presidir la història dels primers cinquanta anys de l'entitat. A la seva mort, en van ser directors titulars, successivament, Francesc Pujol, Lluís M. Millet, Lluís Millet i Loras, Salvador Mas, Simon Johnson i Jordi Casas. Des del 1998 ho és Josep Vila i Casañas.

Considerat un dels símbols de la cultura catalana, l'Orfeó Català ha donat a conèixer les obres més representatives de la literatura coral-orquestral barroca, clàssica, romàntica i moderna i ha protagonitzat primeres audicions al nostre país d'obres tan fonamentals com la *Missa en Si menor* de Bach, *Les estacions* de Haydn o l'*Stabat Mater* de Poulenc, entre d'altres. Al llarg de la seva història ha estat dirigit per algunes de les millors batutes del panorama internacional, com Richard Strauss, Felix Weingartner, Zubin Mehta, Daniel Barenboim, Lorin Maazel, Mstislav Rostropóvitx, Charles Dutoit, Adam Fischer, Frans Brüggen o Guennadi Rozhdestvenski, entre d'altres.

L'alt compromís personal dels seus cantaires, juntament amb la formació

musical i vocal de primer nivell que el cor els proporciona, situen actualment l'Orfeó Català en un lloc privilegiat del panorama català i en propicien col·laboracions amb les principals orquestres nacionals i internacionals. L'any 1999 el cor va consolidar el seu vessant pedagògic i formatiu amb la fundació de l'Escola Coral de l'Orfeó Català, per procurar una formació vocal i musical completa als futurs cantaires de l'Orfeó.

Entre les seves actuacions recents destaca la participació de l'Orfeó Català en la *Segona Simfonia* de Mahler al costat de la Pittsburgh Symphony Orchestra sota la direcció de Manfred Honeck al cicle Palau 100 i al cicle Ibermúsica (Auditorio Nacional de Madrid), i la interpretació d'*El pessebre* de Pau Casals amb l'OBC a L'Auditori.

Properament, l'Orfeó oferirà la *Passió segons sant Joan* al Palau de la Música Catalana (12 de maig) i a la Prioral de Reus amb l'ONCA (19 de maig). El juny del 2013 l'Orfeó viatjarà a Viena per interpretar els *Gurrelieder* de Schönberg a la Konzerthaus amb Kent Nagano i la Wiener Symphoniker. L'1 de juliol de 2013 l'Orfeó Català obrirà la temporada 2013-14 de Palau 100 amb el *Requiem* de Fauré al costat de la Filharmònica de Berlín i sota la direcció de Simon Rattle.

Orquesta Sinfónica de Galicia

Creada el 1992 per l'Ajuntament de la Corunya, i amb seu al Palau de l'Òpera d'aquesta ciutat, l'Orquesta Sinfónica de Galicia (OSG) és una de les agrupacions orquestrals de més projecció d'Espanya.

Victor Pablo Pérez n'és el director titular i Jesús López Cobos el principal director convidat. Ha estat orquestra resident del Festival Rossini de Pesaro del 2003 al 2005 i del Festival Mozart de A Coruña des de la seva creació el 1998. A més, ha realitzat diverses gires per Alemanya i Àustria i ha ofert concerts a les millors sales i cicles de concerts espanyols. El 2007 va fer la seva primera gira per Amèrica del Sud, amb concerts a Xile, Argentina, el Brasil, Uruguai i a Montevideo, i a final del 2009 es va presentar a la històrica sala del Musikverein de Viena.

L'OSG col·labora habitualment amb solistes com Anne-Sophie Mutter, Maurizio Pollini, Krystian Zimerman, Gil Shaham, Sarah Chang, Grigory Sokolov, Leonidas Kavakos, Arcadi Volodos, Maria João Pires, F. P. Zimmermann, Mischa Maisky o Christian Lindberg entre molts d'altres. Hi han cantat Alfredo Kraus, Teresa Berganza, Plácido Domingo, María Bayo, Ainhoa Arteta, Juan Diego Flórez, Simon Estes, Mirella Freni, Ann Murray, Amanda Roocroft, Ildar

Abdrazakov, Hildegard Behrens, Eva Marton, Giuseppe Giacomini, Philip Langridge, Carlos Chausson, Raúl Giménez, Isabel Rey, Carlos Álvarez, Ana María Sánchez o Giuseppe Sabbatini, sota la batuta de mestres com Lorin Maazel, Daniel Harding, Guennadi Rozdestvenski, Maurizio Pollini, James Judd, Jean-Pascal Tortelier, Stanislaw Skrowaczski, Libor Pesek, Peter Maag, Jesús López Cobos, Osmo Vanska, Alberto Zedda, Emmanuel Krivine, Yoav Talmi, Raymond Leppard, Gabriel Chmura, Jean-Jacques Kantorow, Josep Pons, John Nelson, Gianandrea Noseda o Manfred Honeck, entre d'altres.

En la seva discografia per a segells com EMI, DECCA, Koch, Naive, BMG i Arts figuren noms com els de Juan Diego Flórez, Kaori Muraji, Peter Maag, Antonio Meneses, Manuel Barrueco -amb qui va ser nominada al Grammy 2007 com a millor àlbum clàssic de l'any-, María Bayo, Plácido Domingo, Joan Pons, Ewa Podleś, etc.

L'OSG ha estat premiada amb la Medalla d'Or de la Real Academia Galega de Belas Artes i és Premio Cultura Galega de Música 2010.

L'OSG està finançada per l'Ajuntament de A Coruña i la Xunta de Galicia.

Víctor Pablo Pérez, *director*

Nascut a Burgos, va realitzar els seus estudis al Real Conservatorio de Música de Madrid i a la Hochschule für Musik de Munic. Del 1980 al 1988 va ser director artístic i titular de l'Orquesta Sinfónica de Asturias; el 1987, principal director convidat de l'Orquesta Nacional de España (ONE), i del 1986 al 2005 director artístic i titular de l'Orquesta Sinfónica de Tenerife (OST).

Col·labora habitualment amb el Teatro Real de Madrid, el Gran Teatre del Liceu de Barcelona, Festival Mozart de A Coruña, en els festivals internacionals de Música de Canàries, Peralada, Granada, Santander, Schleswig-Holstein, Rossini Opera Festival (ROF), Festival de San Lorenzo de El Escorial i Quincena Musical de Sant Sebastià. Des del 1993 i fins a l'actualitat és director artístic i titular de l'Orquesta Sinfónica de Galicia (OSG).

Recentment ha estat nomenat director titular i artístic de l'Orquesta y Coro de la Comunidad de Madrid (ORCAM), càrrec que ocuparà a partir de la temporada 2013-14.

A més de dirigir habitualment la pràctica totalitat de les orquestres espanyoles, Víctor Pablo Pérez actua com a director convidat al capdavant de diferents formacions internacionals i és col·laborador habitual de grans solistes de renom internacional, com a K. Zimerman, G. Sokolov, A. Volodos, L. O. Andsnes, P. Lewis, R. Blezatz, F. P. Zimmermann, J. Rachlin, L. Kavakos, A. S. Mutter, Midori, Gil Shaham, N. Zneider, S. Chang, A. Steinbacher, G. Kremer, M. Vengerov, R. Fleming, M. Bayo, A. Arteta, N. Dessay, N. Stuzmman, I. Podleś, V. Kasarova, F. Cedolins, I. Mula, P. Domingo, R. Villazón, C. Álvarez, J. Bros, M. J. Moreno, A. Murray o M. Barrueco.

Carles Masdeu, *ràpsode*

Nascut a Vilanova i la Geltrú, va estudiar magisteri (especialitats de filologia i educació musical) a l'EU Blanquerna i cant al Conservatori Professional de Música de Tarragona. Ha participat en muntatges teatrals dirigits per Calixto Bieito, Carles Santos, Ramon Simó i La Cubana. També ha interpretat diversos papers en òperes de cambra i en espectacles familiars al Palau de la Música Catalana, ha protagonitzat recitals de cançó i teatre musical, a més de prendre part en muntatges operístics de Comediants i Lindsay Kemp al Festival de Peralada i en diversos enregistraments discogràfics. Des del 1999 forma part de l'Orfeó Català, en el qual assumeix regularment parts de solista.

CONCERT 12

12 d'abril de 2013 — 20.30 h

European Union Youth Orchestra,
Vladimir Ashkenazy

Daniel Hope, violí

Vladimir Ashkenazy, director

B. Britten: *Montjuïc, suite de danses catalanes* (1937)

B. Britten: *Concert per a violí*

M. Ravel: suites 1 i 2 de *Daphnis et Chloe*

EXTRA 01

10 de maig de 2013 — 20.30 h

Grigory Sokolov, *piano*

F. Schubert: *Impromptus* D. 899, op. 9

F. Schubert: *Drei Klavierstücke*, D. 946

L. van Beethoven: *Sonata per a piano* núm. 29, op. 106,
"Hammerklavier"

EXTRA 02

28 de maig de 2013 — 20.30 h

Händel's Bad Boys,
Xavier Sabata

Xavier Sabata, contratenor

Il Pomo d'Oro

Riccardo Minasi, director

G. F. Händel: àries de les òperes: *Giulio Cesare*,
Faramondo, *Ariodante*, *Ottone i Amadigi*